

Barbara Firla

Dokumenty życia społecznego w bibliotekach uczelni artystycznych

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3/3, 105-115

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BARBARA FIRLA

Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

DOKUMENTY ŻYCIA SPOŁECZNEGO W BIBLIOTEKACH UCZELNI ARTYSTYCZNYCH

Zadaniem biblioteki uczelni wyższej jest przede wszystkim wspomaganie procesu dydaktycznego i badań naukowych poprzez m.in. gromadzenie odpowiednich księgozbiorów. W przypadku studentów i pracowników uczelni artystycznych można wyróżnić dwie podstawowe kolekcje. Zainteresowania artystów skupionych wokół wydziałów artystycznych akademii sztuk pięknych krąży wokół takich form, jak: obraz, grafika, rysunek, rzeźba. W kręgu zainteresowania projektantów znajduje się natomiast książka, czasopismo, plakat, strona WWW, ulotka, zaproszenie, kalendarz lub przedmioty codziennego użytku, jak meble itp., rozumiane jako formy plastyczne przeznaczone do zaprojektowania. Stąd też w praktyce rozróżnia się zwykle kierunki projektowe i artystyczne. Ich zbiory biblioteczne też nie są tożsame, co wyraźnie widać na przykładzie dokumentów życia społecznego.

Podkreślić trzeba, że dokumenty życia społecznego gromadzone w bibliotekach uczelni artystycznych mają znaczenie wyjątkowe. Nie są to kolekcje marginalne, jak w niektórych innych bibliotekach, ale stanowią ważny trzon zbiorów (por. tab. 1).

Jak wynika z tabeli 1, dokumenty życia społecznego są różnie traktowane. Często nie wyodrębnia się ich ze zbiorów, w związku z czym nie można określić ich ilości. Istnieją też trudności w klasyfikowaniu tego typu zbiorów: za katalog można uważać kilkustronicową ulotkę, jak również publikację albumową mającą numer ISBN. Podobnie z kalendarzami – zdarza się, że znajdują się one w zbiorach plakatów. Ze względu na swój charakter dokumentujący określone zjawisko społeczne, część dokumentów życia społecznego gromadzona jest również przez uczelniane muzea.

Tabela 1. Dokumenty życia społecznego gromadzone w uczelniach artystycznych¹.

Dokumenty życia społecznego	Katalog wystawy	Plakat	Kalendarz	Ulotka	Zaproszenie	Wycinki prasowe	Fotografie
Biblioteka ASP w Gdańsku	gromadzone	gromadzone	gromadzone		gromadzone	gromadzone	
Biblioteka ASP w Katowicach	ok. 2 000	257	6				
Biblioteka ASP w Krakowie	gromadzone	13 500	20				gromadzone
Biblioteka ASP w Łodzi	ok. 4 000				gromadzone		
Biblioteka ASP w Warszawie	ok. 7 000						
Muzeum ASP w Warszawie	ok. 500	1 500	10				2 000
Biblioteka ASP we Wrocławiu	4 224						
Muzeum ASP we Wrocławiu	gromadzone	gromadzone	gromadzone	gromadzone	gromadzone	gromadzone	gromadzone
Biblioteka Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu	4 670	ok. 10		ok. 60	ok. 60	9 593	

Podstawowym typem dźs-ów gromadzonych przez uczelnie artystyczne są katalogi wystaw. Wynika to m.in. z tego, że w przypadku kierunków artystycznych, czasami także projektowych, uwieńczeniem pewnego etapu pracy twórczej artystów są wystawy, a ich pokłosiem –

¹ Tabela została opracowana przez autorkę na podstawie informacji przesłanych drogą elektroniczną przez pracowników wyszczególnionych jednostek.

dokumentujące je katalogi. Niektóre mają kilka stron, ale są też takie, które swoją formą przypominają albumy. Często katalogi stanowią jedyne źródło wiedzy o artyście, grupie czy wydarzeniu artystycznym. Na duży album twórca pracuje zazwyczaj całe życie, nie zawsze też monografia twórczości artystów ukazuje się jako druk zwarty, który później może wzbogacić tradycyjne zbiory biblioteki. Do tego czasu najczęściej jedynym dokumentem potwierdzającym artystyczne dokonania są dokumenty życia społecznego, a w tym właśnie wspomniane katalogi. Oprócz wystaw monograficznych organizowane są również wystawy zbiorowe lub pokonkursowe. Czasami wystawa może okazać się zaczątkiem jakiegoś ruchu, kierunku czy grupy. Z kolei skromny katalog nieznanego artysty może złożyć się w przyszłości na pełną dokumentację dzieł późniejszego mistrza. Jeżeli działalność biblioteki ograniczają takie czynniki, jak np. niewielka powierzchnia przeznaczona na gromadzenie zbiorów czy nieliczny personel zatrudniony do opracowania tych zbiorów i podejmuje się decyzję o selekcji katalogów, to może okazać się ona problematyczna. Trudno jest bowiem ustalić, który z artystów zyska sławę i jaka wystawa okaże się istotna. Słuszne wydaje się zatem stwierdzenie Anety Firlej-Buzon, że „nieuzasadniona i nie poparta żadnymi racjonalnymi podstawami selekcja dokumentów na materiały lepsze oraz gorsze nie może mieć miejsca, ponieważ jednym z zadań biblioteki jest gromadzenie oraz ochrona źródeł drukowanych bez względu na ich kształt czy ilość stron” (Firlej-Buzon, 2002, s. 125). Inna sytuacja jest na kierunkach o charakterze projektowym. Jak wcześniej wspomniano, efektem pracy studenta czy absolwenta tego kierunku jest projekt graficzny książki lub czasopisma, także plakat, strona internetowa czy też ulotka, zaproszenie, kalendarz, itp. Wymienione dokumenty życia społecznego (także katalogi wystaw rozpatrywane jako przykład projektu graficznego) są nie tylko dokumentem potwierdzającym aktywność danego środowiska; dla adeptów tych kierunków stanowią też przykłady prac, z których mogą czerpać inspirację. Dla twórców zainteresowanych szatą graficzną efemeryd istotne są zbiory reklam, jak również etykiet na zapalki i znaczków pocztowych, które można traktować jako zespoły mikroplakatów. Jeszcze kilkanaście lat temu niektórzy z projektantów tego typu dokumentów nie byli uważani za twórców, ale za rzemieślników wykonujących zlecenie, choć często byli to znani projektanci, jak np. Maja Berezowska, Ludwik Maciąg (Szczepański, 2010) czy Karol Śliwka (Śliwka, 2010). Zaznaczyć też trzeba, że efemeryda początkowo nieuznana za druk wartościowy, takim egzemplarzem może być po latach. Tak stało się w przypadku druków z czasów PRL-u. W Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach zebrano takie dokumenty jak bilety, znaczki pocztowe, etykiety na

zapalki i utworzono podręczne archiwum, które będzie wykorzystywane przez pedagogów w dydaktyce². Z kolei Aleksandra Giza (wykładowca projektowania graficznego w Katedrze Komunikacji Wizualnej Szkoły Sztuk Pięknych w Northern Illinois University) pracuje obecnie nad projektem *Grafika Użytkowa Polski Powojennej*. W kręgu zainteresowań Giza znajdują się plakaty, afisze liternicze i akcydensy użytkowe (banknoty, znaczki pocztowe, bilety, wybrane dokumenty urzędowe, karty pocztowe, kalendarze, proporce, dyplomy, gry planszowe, karty żywnościowe, bony towarowe, bony PKO, etykiety artykułów spożywczych i przemysłowych, różnego rodzaju opakowania, okładki zeszytów itp.). Jak zauważa Giza, „wszystkie one [dokumenty – B. Firla] stanowią o estetyce dnia codziennego i kulturze czasu i miejsca, niezależnie od ich miejsca odzwierciedlając jednocześnie kondycję estetyczną, polityczną, materialną kraju” (Giza, 2010).

Dla projektanta graficznego istotna jest nie tyle treść dokumentu, co jego forma. „Specyficzne formy publikacji niekonwencjonalnych są szybciej postrzegane od ich treści, ta cecha odgrywa też istotną rolę w selekcji druków” – twierdzi Firlej-Buzon (Firlej-Buzon, 2002, s. 53). Zatem podstawą doboru dokumentów nie zawsze są zawarte w efemerydach treści, jak można przeczytać w definicjach podkreślających „informacyjny, propagandowy, reklamowy, normatywny etc. charakter druków efemerycznych” (Firlej-Buzon, 2002, s. 53). Ważna jest forma, będąca świadectwem określonego podejścia do projektowanej materii. Stąd też niektóre ze zbieranych dżs-ów, np. plakaty czy wybrane kalendarze, mają charakter artystyczny i dlatego w zbiorach zajmują miejsce pomiędzy efemerydą a dziełem sztuki. Niektórzy twierdzą, że „gdyby np. zbierane prawie przez wszystkie biblioteki afisze [...] traktować jako akt indywidualnej twórczości artystycznej to winny one trafić do działu grafiki, a nie dżs-ów” (Skorupska, 1970, s. 68). Nie zawsze można więc postawić jednoznaczną granicę między efemerydą a dziełem sztuki, bo jak wcześniej wspomniano, jednych czytelników interesuje treść dokumentu, drugich – jego forma, sposób w jaki został zaprojektowany, użyte kroje pisma, struktura papieru i w końcu estetyka całości. Kłasyfikacja staje się tym bardziej utrudniona, gdy zauważymy, że wśród plakatów (oprócz tych, które mają funkcję informującą) są takie, które nie mają zleceniodawcy, ponieważ inspiratorem ich powstania był artysta. Są to tzw. „self-edition”, które często podejmują tematykę ogólną, np. „Życie”, „Grawitacja”, „Krótkotrwałość istnienia” (Otto-Węgrzyn, 2009, s. 16). Problem tych tzw. „fałszywych plakatów” podejmowano

² Archiwum prowadzone jest przez Oficynę Wydawniczą – międzywydziałową jednostkę ASP w Katowicach.

wprawdzie wielokrotnie, ale nie udało się jak dotąd ustalić kryterium eliminującego tego typu prace z organizowanych przeglądów (np. Biennale Plakatu) (Otto-Węgrzyn, 2009, s. 14). Owa „grafika z tekstem” może być nadal uważana za dokument życia społecznego, ponieważ jest wydana drukiem (choć obecnie nie stanowi to problemu, ponieważ dzięki technice drukarskiej każdy może zlecić druk pojedynczego egzemplarza), a poza tym stanowi dokument określonego stanu świadomości twórcy. O ile podejmowane działania komercyjne, których narzędziem jest plakat, traktują odbiorcę jako bezwolnego konsumenta, to wysyłane na konkursy autorskie edycje mogą być rozumiane jako „alternatywna jakość, w której relacje oparte są na czynnikach innych niż tylko względy ekonomiczne” (Otto-Węgrzyn, 2009, s. 22).

Z kolei dla studentów wzornictwa przemysłowego problemem może okazać się dobór odpowiednich materiałów. Aby móc zaprojektować przedmiot, projektant powinien wiedzieć nie tylko jak go zbudować, ale również z jakiego tworzywa. Istotna jest faktura, wytrzymałość, sprężystość i inne cechy, które sprawia, że przedmiot będzie funkcjonalny, trwały i przyjemny w użyciu. Niezbędna jest zatem wiedza o materiałach, najlepiej poparta bezpośrednim kontaktem designera z tworzywem. W tym celu niektóre uczelnie wyższe kształcące projektantów zakładają biblioteki materiałów. Gromadzone są w nich swego rodzaju dżs-y dla projektantów przemysłowych – czyli próbki nowoczesnych materiałów dostępnych na rynku, jak również informacje na temat technologii ich produkcji. Przykładowa biblioteka tego typu mieści się w Design Academy w Eindhoven (Holandia) (fot. nr 1-3). Planuje się utworzenie Śląskiej Publicznej Biblioteki Materiałów w budynku, który ma zostać wybudowany przez Akademię w najbliższych latach. Byłaby ona pierwszym tego typu ośrodkiem w Polsce.

Skoro zatem za dokumenty życia społecznego można uznać bardzo różnego rodzaju efemerydy, wskazane jest, aby biblioteki artystycznych uczelni wyższych przyjmowały definicję dżs-ów, w której podkreśla się, że są to dokumenty oddające „całkowity obraz życia w danym momencie czasu, w danej sytuacji społecznej, politycznej i kulturowej” (Firlej-Buzon, 2002, s. 51).

Efemerydy są gromadzone nie tylko dla ich atrakcyjnej treści i formy, ale także ze względu na ich charakter „archiwizacyjny”. Dokumenty życia społecznego „odzwierciedlają życie grup społecznych w procesie produkcji, działalności gospodarczej, kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej. Zatem dokumenty życia społecznego to wyrażone [...] przejawy działalności grup społecznych” (Chełstowski, 1970, s. 14). Taką grupą jest środowisko uczelni oraz twórców wokół niej skupionych.

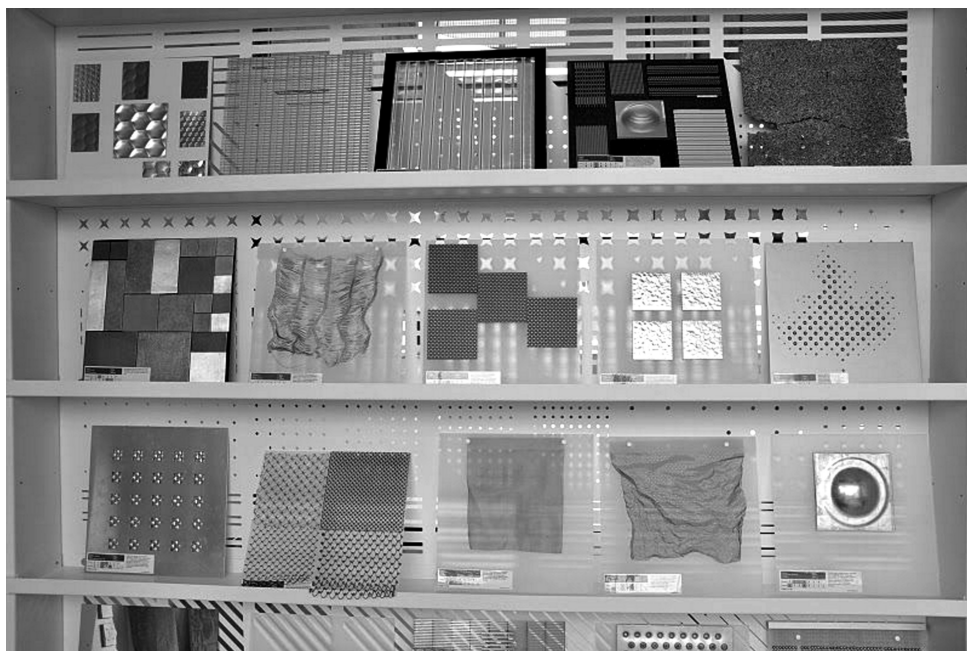
Fot. 1. Design Academy w Eindhoven (Holandia). Fot. Andrzej Sobaś.

Zazwyczaj biblioteki naukowe „kształtują swoje zbiory [dokumentów życia społecznego – B. Firla] w oparciu o tradycję historyczną lub konieczność archiwizowania unikalnych materiałów odnoszących się do rodzimej placówki” (Firlej-Buzon, 2002, s. 97). Tak jest też w przypadku uczelni artystycznych. Większość zbiorów „szarej literatury” pochodzi „z ich własnego łona” – stanowią je dokumenty związane z działalnością poszczególnych twórców skupionych wokół uczelni, z organizowanymi imprezami, wykładami, spotkaniami, jak również warsztatami i plenerami. Tego typu zbiory są niezwykle ważne, ponieważ dokumentują życie środowiska artystycznego. W przeciwieństwie do archiwum, które zajmuje się zbieraniem materiałów powstałych w kancelariach i biurach, biblioteka gromadzi różnego rodzaju druki (Flis, 1970, s. 82). Z tego wynika, że biblioteka może być jedynym miejscem, w którym przechowywane są np. katalogi wystaw, zaproszenia, plakaty, programy konferencji itp., tym bardziej że niektórzy z artystów nie przechowują dorobku swojej pracy, a plakaty czy zaproszenia, czasami projektowane na prośbę kolegi, traktują jako sprawę drugorzędną. Plakat, ulotka czy zaproszenie często nie są przez twórców uważane za dzieła wartościowe, nie są przez nich doceniane i w kon-

sekwencji nie są gromadzone. Z drugiej strony zdarza się, że wszystkie plakaty, ulotki czy zaproszenia zostają wydane, nie pozostawia się żadnego egzemplarza w celach archiwalnych. O ile na innych uczelniach dorobkiem naukowca są opublikowane książki czy artykuły to w przypadku wykładowcy akademickiego uczelni artystycznej ocenia się spuściznę artystyczną, która często w jakimś stopniu ginie bezpowrotnie. Konsekwencją jest brak dokumentów, „które by wydobywały klimat, kształt kulturowy, model psychologiczno-społeczny pokoleń inteligencji twórczej” (Kielkowski, 1970, s. 55). Rozproszenie tego typu materiałów po muzeach, archiwach i bibliotekach stwarza dla badacza trudności w dotarciu do nich (Kielkowski, 1970, s. 57). Dlatego też konieczne jest gromadzenie dokumentów życia społecznego środowiska artystycznego, którego ośrodkiem jest uczelnia artystyczna, zwłaszcza że omawiane materiały mogą pomóc wyjaśnić mechanizmy kształtujące środowisko (Kielkowski, 1970, s. 57). Instytucją do tego predestynująca jest właśnie biblioteka. Niektóre z akademii (jak np. ASP w Warszawie czy we Wrocławiu) dostrzegły tę potrzebę i założyły odrębną jednostkę – Muzeum Akademii. Zajmuje się ono wprawdzie szerszą działalnością niż gromadzenie efemeryd, ale idea jest ta sama. W uczelniach często trudu zbierania dokumentów życia społecznego podejmują się biblioteki. Takie wyzwanie podjęła np. Biblioteka ASP w Krakowie, która może się pochwalić bogatymi zbiorami katalogów wystaw, plakatów, grafik, fotografii, okładek książkowych, rysunków i fotografii, wydań oraz druków bibliofilskich (Biblioteka Główna ASP – Kraków). W zbiorach znajdują się też szkice, rysunki, a nawet obrazy. Tego typu kolekcje, zawierające reprezentatywne druki życia społecznego, są wspaniałym materiałem dla badaczy. Stanowią często źródło, do którego sięga się przy okazji organizowania różnego rodzaju wystaw czy przygotowywania publikacji. W Poznaniu w 2003 roku Biblioteka przejęła spuściznę dokumentów życia społecznego po istniejącej wcześniej niezależnej komórce, jaką było Studio Dokumentacji (Biblioteka Główna – Poznań).

Chociaż wydaje się, że ze względu na swój charakter dokumenty życia społecznego są ogólnie dostępne, to jednak gromadzenie efemeryd jest jednym z trudniejszych etapów pracy bibliotekarzy. Zbieranie materiałów wymaga zaangażowania i zacięcia kolekcjonerskiego (Firlej-Buzon, 2002, s. 124). Niektóre katalogi, ulotki, plakaty czy zaproszenia nie są w sprzedaży, więc ich pozyskanie wymaga współpracy z ich twórcą czy instytucją będącą wydawcą. W związku z tym najczęstszymi darczyńcami plakatów, katalogów czy zaproszeń są pracownicy czy studenci uczelni, a w przypadku plakatów – np. współpracujące z biblioteką teatry, opery, filharmonie. Najczęściej są to instytucje związane z miastem czy regionem, w którym funkcjonuje biblioteka. Katalogi

przesyłane są przez muzea i galerie, zazwyczaj w ramach wymiany. Także uczelnia artystyczna sama jest wydawcą katalogów, które wzbogacają zbiory biblioteki a także współpracujących z nią instytucji.

Fot. 2. Design Academy w Eindhoven (Holandia). Fot. Andrzej Sobaś.

Tworzenie kolekcji ma tylko wtedy sens, kiedy jest ona kompletna lub reprezentatywna dla danego zjawiska. Wymaga to rozłożenia działań w czasie, dlatego „biblioteki, które chcą się podjąć tego wyzwania, muszą działać konsekwentnie, planowo i metodycznie” (Firlej-Buzon, 2002, s. 133). Dla przykładu, zapoczątkowane w latach 1891-1904 zbiory plakatów biblioteki ASP w Krakowie były systematycznie powiększane i nadal są na bieżąco uzupełniane (Wielgut-Walczak, 2004, s. 19-20). Dokumenty życia społecznego stanowią zazwyczaj zbiory specjalne i nie są udostępniane tak jak inne materiały biblioteczne. Plakaty, ulotki, zaproszenia czy fotografie najczęściej są dostępne podczas wystaw, na których są prezentowane, a także w wydawnictwach zazwyczaj towarzyszących takiemu wydarzeniu. Obecnie dostęp do tego typu dokumentów staje się coraz łatwiejszy dzięki nowym technologiom.

Fot. 3. Design Academy w Eindhoven (Holandia). Fot. Andrzej Sobaś.

„Zapewnienie swobodnego dostępu do plakatów liczących po kilkadziesiąt, a nieraz i ponad sto lat jest nie lada wyzwaniem. W naszych starych zbiorach zaczynają być pomocne nowe techniki cyfrowego przetwarzania i przekazywania obrazu”, jak pisze Jadwiga Wielgut-Walczak, dyrektor Biblioteki Głównej ASP w Krakowie (Wielgut-Walczak, 2004, s. 20). Jak dotąd, jedynie biblioteka krakowskiej ASP dysponuje specjalnym programem komputerowym stworzonym z myślą o zbiorach plakatów i grafik na potrzeby biblioteki i w związku z tym dostosowanym do potrzeb zarówno użytkowników, jak i bibliotekarzy. Program ten pozwala na swobodne przeglądanie zbiorów i wyszukiwanie, a opisy bibliograficzne odsyłają do fotografii cyfrowych (Biblioteka Główna ASP – Kraków).

Zatem dokumenty życia społecznego w bibliotece uczelni artystycznej dokumentują nie tylko wydarzenia, ale również pracę artystów skupionych wokół tej uczelni. Ich odbiór też się nieco różni – czytelnicy zainteresowani są nie tylko imprezą, której towarzyszy druk, treścią dokumentu,

ale także samym drukiem i jego estetyką. Gromadzenie tego typu dokumentów jest dla uczelni artystycznej – na której wszelkiego typu imprezom towarzyszą plakaty, ulotki, zaproszenia, katalogi – sprawą priorytetową. Dzięki tego typu kolekcjom jest tworzony księgozbiór, z którego inspirację czerpią kolejne pokolenia artystów. Zbiór ten stanowi również bazę dla tych, którzy chcieliby zapoznać się z rozwojem, klimatem, kształtem kulturowym czy modelem psychologiczno-społecznym środowiska związanego z ośrodkiem artystycznym, jakim jest uczelnia.

Bibliografia

Biblioteka Główna ASP (Kraków) [online]. 2010 [dostęp: 2010-09-29]. Dostępny w Word Wide Web: <http://bg.asp.krakow.pl/>.

Biblioteka Główna (Poznań) [online]. 2010 [dostęp: 2010-11-20]. Dostępny w Word Wide Web: http://bg.asp.poznan.pl/o_bibliotece.html.

Chelstowski E. (1970), *Wybrane problemy dokumentacji życia społecznego w bibliotekach*. W: Dokumenty życia społecznego w bibliotece. Materiały z ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez bibliotekę Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu w dniach 2-3 czerwca 1969 roku. Pod red. J. Albina. Wrocław [i in.], s. 9-24.

Firlej-Buzon A. (2002), *Dokumenty życia społecznego w teorii i praktyce bibliotekarskiej w Polsce*. Warszawa.

Flis M. (1970), głos w dyskusji oprac. J. Albin. W: Dokumenty życia społecznego w bibliotece. Materiały z ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez bibliotekę Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu w dniach 2-3 czerwca 1969 roku. Pod red. J. Albina. Wrocław [i in.], s. 82.

Giza A., *Projekt Grafika Użytkowa Polski Powojennej – Prof. Aleksandra*

Giza [online]. 2010 [dostęp 2010-10-11]. Dostępny w Word Wide Web: <http://stgu.pl/?p=6761>.

Kiełkowski L. (1970), *O potrzebie gromadzenia materiałów dotyczących środowisk artystycznych*. W: Dokumenty życia społecznego w bibliotece. Materiały z ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez bibliotekę Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu w dniach 2-3 czerwca 1969 roku. Pod red. J. Albina. Wrocław [i in.], s. 55-58.

Migoń K., Skalska-Zlat M., Żbikowska-Migoń A., Herden E. (red.) (2006), *Druki ulotne i okolicznościowe – wartości i funkcje. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej Wojnowice, 8-10 października 2004*. (2006) Wrocław.

Otto-Węgrzyn B. (2009), *Plakat jako autonomiczna forma graficzna*. „Biuletyn Sztuki Projektowania”, nr 4, s. 14-23.

Skorupska Z. (1970), głos w dyskusji oprac. J. Albin. W: Dokumenty życia społecznego w bibliotece. Materiały z ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez bibliotekę Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu w dniach 2-3 czerwca 1969 roku. Pod red. J. Albina. Wrocław [i in.], s. 68.

- Szczepański J., *Historia filumenistyki* [online]. 2010 [dostęp: 2010-10-12]. Dostępny w Word Wide Web: <http://klaser.strefa.pl/ez/historia.html/>.
- Śliwka K., *Znaczki pocztowe* [online]. 2010 [dostęp: 2010-11-20]. Dostępny w Word Wide Web: http://karolsliwka.pl/znaczki_pocztowe1.html.
- Wielgut-Walczak J. (2004), *Wprowadzenie*. W: *Plakat z krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych 1899-2003*. Pod red. M. Pawłowskiego. Kraków, s. 18-20.

Barbara Firla
Ephemera in the libraries of the art universities
Summary

The article presents the role of the grey literature in the collections of artistic university libraries. Not only it documents the university life, but also constitutes a valuable material for readers and, in numerous occasions, the only source of information. The reception of this kind of printings may be various – some readers are not only interested in the event it follows, but also the content or the esthetics. The author presents various ways of approaching the collected documents in different universities. Ephemera are a valuable part of the collection, mostly because they constitute a part of the artistic output of the professors, students and artistic circle of the university. The collection of this kind of materials, usually acquired as a donation, requires from the librarians a full consequence, commitment and enthusiasm. Taking into consideration that the collected ephemera possess the artistic value, the collection can be exhibited or published. Usually ephemera is not appreciated enough by its producers, therefore the library plays an important role in collecting those materials.